

ג' ל' י' ד' נ' ק' ת' ל' ע' י' ק' פ' מ' ל' ש' ה' ב' ר' ע'

ערוכים בידי נחמה ליבוביץ - ענת השלש עשרה

יוצא לאור ע"י מוסד תורה והשכלה למבוגרים ולנוער
הסתדרות נשי מזרחי באמריקה

סתדרות מיוחדת בשביל ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לחנוך, יתרבות תורניים בגולה

ג' כ"ג - כ"ט

ראתחנן (תשי"ד)

א. שאלה כללית

לתפילת משה בראש פרשתנו מקשה אברבנאל:

למה מסתדל משה רבנו ע"ה כל כך על הכנסו לארץ ועל האריכו ימי חייו?
האם לא היה יודע גדל מעלת נפשו וטבתפרדה מן הגוף חדבק בקונו ותהיה
לה בעולם הנסמות עונג נפלא בלתי נערך ובלתי סטוער עם העונג המוטב
אליה בתימה עם הגוף?

ולמה אם כן היה בוחר בחיים הנסמיים האלה ובהכנסת הארץ יותר מאשר
הסתופף בבית אלוהיו בעולם הנסמות? ... ומי שנאמר בו (במדבר י"ב)
"ותמונת ה' יביט" לא יכסוף לראית דפי הרים ולתמונת הלכנון?

ובעל עקדת יצחק תירץ קוטיה זר:

וסעם הטאלה לראות הארץ ולכבשה, כענין (יהושע ב') "לכו וראו את
הארץ ואת יריחו", כמו טראה את הארץ הזאת (ארץ סיחון ועוג) אשר
לקח, כי ירא משה מאד, פן תהיה מיתתו להם (= לישראל). לפוקה ולמכסנל
לענין כבוד הארץ.

נסח למצוא תשובה (או תשובות) אחרת לטאלת אברבנאל

ב. כ"ג ואתחנן אל ה' בעת ההיא

ראב"ע: הטעם וכבר התחננתי, כי כאשר חזכיר יהושע ואמר (ג' כ"א)
"צויתני", בעבור כי אינני עובר עמכם, כי התחננתי לה' לעבור
עמכם, כי לגדולת ה' אין חקר "וחדשים לבקרים רבה אמונתך".
(איכה ג' כ"ג).

תולדות יצחק: הקבה"ג נשבע "לכן לא תביאו את הקהל הזה אל הארץ אשר
נתתי להם" (במדבר כ' י"ב) והכוונה: לא תהיו מנהיגים
בארץ ישראל; אבל לא גזר ה' שלא יכנסו לארץ, שאם גזר כן,
היה ראוי לומר: "לכן לא תבואו אל הארץ אשר נתתי להם".
ולפי שנשבע שלא יהיו מנהיגים, לא טאל משה טרוצה להביא
לישראל אלא ביקט טיהושע יביאם דמטה יכנס כאחד העם,
ולפיכך מה טעמה בראשונה הוא, טצוה את יהושע ואמר לו:
"עיניך הרואות את כל אשר עשה ה' לסני המלכים האלה,
כן יעשה ה' לכל הממלכות אשר אתה עובר טמה, לא תיראום...".
ואחר טעטה את יהושע מנהיג, אז התחנן טיעבור הוא עם
ישראל, לא טיעבירם, וזהו טאמר (ג' כ"ג) "ואתחנן אל
ה' בעת תהיא" אחר טצויתי ליהושע.

טו"ל: אין צורך לדברי הראב"ע "וכבר התחננתי", כי "ואת יהושע צויתני"
האמור לטעלה (ג' כ"א) איננו בטצוה ה' פרטית, אלא אזהרח טהזהיר
מטח את יהושע מעין המאורע: "עיניך הרואות... כן יעשה ה'...".
לא תיראום - ואע"פ טידע משה כי יהושע עתיד להכניס את ישראל
לארץ, לא מנע עצמו מן הדחמים, ובפרט כי לא בקט לעבור כמנהיג
אלא "אעבור נא". אפילו כהדיוט... ו"צו את יהושע וחזקתו ואמצהו"
טנאמר כאן (ג' כ"ח) הוא מה טעטה משה לבסוף לפני כל העם, לא
הזהרה טלמעלה, טלא היתה אלא בינו לבינו.

1. מה הקסיים בטפוקינו טאותם רצו המפרטים הנ"ל לינסב?

./.

2. כמה שונים שני האחרונים מן הראב"ע?
3. מהי הראיה מן התורה (מפרשתנו וממקום אחר) שבקש משה להכניס "כאחד העם" ולא כמנהיג?

ג. שאלות ודיוקים ברש"י:

(1) כ"ג ד"ה ואתחנן

השוה לדברי רש"י (שהם מלשון הספרי) את דברי מדרש רבה לפרשתנו: אמר ר' יוחנן: עשרה לטובות נקראת תפלה ואלו הן: שועה, צעקה, נאקה, רנה, פגיעה, עתירה, קריאה, נפול, פלול ותחנונים... ומכילן לא נתפלל משה אלא בלשון "תחנונים". אמר ר' יוחנן: מכאן אתה למד, טאין לבריה כלום אצל בוראו, טהרי משה רבן של כל הנביאים לא בא אלא בלשון תחנונים.

(א) הסבר למה לא בחר רש"י בלשון הדברים רבה "מכאן אתה למד טאין..." ובחר בלשון הספרי: "אע"פ שיט להם לצדיקים לחלות במעטיהם..."

א(ב) מה רצה להוכיח בעזרת הפ' מסמות ל"ג י"ט ?

(ג) בעל גור אריה מקשה לדבריו: "אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם";

ולמה כתיב לגבי משה בפרק ט' כ"ו "ואתפלל"?

(2) כ"ד ד"ה את גדולך

א(א) מה קשה לרש"י במוטב זה, וחלא אינו מופיע בפעם הראשונה בתורה?

א(ב) מה ראה רש"י להביא ראיתו שבמדבר י"ד י"ן ולא הביאה מהפלת משה אחר חטא העגל שעליה ידבר בד"ה הקודם ("החלות להראות את עבדך") מסמות ל"ב י"א "בכה גדול וביד חזקה"?

א(ג) "ואת ידך החזקה"

מה קשה לו ומה ראה לבאר מוטב זה והלא כבר הוזכר בתורה כמה פעמים:

סמות י"ג ט' כי ביד חזקה הוציאך ה'

ל"ב י"א בכה גדול וביד חזקה

ולא מרטו רש"י טס כלל?

השאלות הסומנות א קטות והמסומנות xx קטות ביותר יענה כל אחד לפי הבנתו ודגמתו.

הטובות יט לטלות לנחמה ליבוביץ, ההסתדרות הציונית העולמית, המחלקה לחנוך ולתרבות תורניים בגולה, ירוסלים ת.ד. 92.